

KETURMEČIŲ GEBĖJIMAI- IŠŠŪKIS IR ĮDOMYBĖ

Ikimokyklinio ugdymo mokytoja Rūta Tamulienė

Ikimokyklinio ugdymo pedagogai, tėvai, siekdami tiksliau pažinti vaiko ugdymosi pasiekimus, jo esminius gebėjimus, gali remtis vaiko ugdymosi pasiekimų žingsniais (sritys). Kiekviena sritis atskleidžia, ko turėtų pasiekti vaikas nuo gimimo iki šešerių metų.

Siūlome susipažinti su keturmečio vaiko siektiniais gebėjimais. Tai orientyras, ką vaikas turėtų gebėti:

- Savarankiškai valgyti (pradedama naudotis peiliu, šakute), naudotis tualetu, šiek tiek padedant apsilrengti, nusirengti, plautis rankas.
- Pasakyti, ko negalima imti (degtukų, aštrių daiktų, vaistų ir kt.).
- Pasistiebtį, eiti ant pirštų galų, siaura linija (5cm) . Nesilaikydamas lipsti laiptais aukštesnėms žemyn, šokinėti abiem ir viena koja, mesti ir gaudyti (ištiestomis rankomis) kamuolį.
- Taisyklingai laikyti pieštuką, kirpti tiesia linija, klijuoti paveikslėlius, atsegti ir užsegti sagas.
- Įvardyti pagrindines emocijas (linksma, liūdnas, piktas ir kt.), jas išreikšti mimika, balsu, veiksmais. Suprasti ir tinkamai reaguoti į kitų emocijas ir jausmus (paguosti, padėti, pasidžiaugti).
- Pradėti valdyti savo emocijas (nešaukti, susitarti), žinoti netinkamo elgesio pasekmes (konfliktas, nutrauktas žaidimas ir kt.), primenant laikytis susitarimų ir taisyklių.
- Suprasti ir pasakyti, kaip jaučiasi, ko nori pats ar kitas asmuo (jam negraži gėlė, o draugui gražiausia, kad jis gali būti linksmas, o šalia liūdnas bendraamžis ir t.t.). Pasakoti, ką veikė darželyje, namuose (bando nutylėti savo prasižengimus).
- Lengvai atsiskirti nuo tėvų, stengtis laikytis suaugusiojo nustatytos tvarkos, mėgti bendras veiklas, žaidimus (tartis dėl priemonių, rodyti rezultatą, prašyti patarimo). Bendrauti su į grupę užėjusiais nepažįstamais žmonėmis, kai auklėtoja yra šalia.
- Žaisti bendrus žaidimus, mėgdžioti kitus vaikus, tartis dėl vaidmenų, žaislų (kvieisti žaisti, priimti, prašyti priimami į žaidimą), išlaukti savo eilės, dalintis žaislais.
- Domėtis aplinkinių pokalbiais, pasakojimais, „viską girdėti“. Kalbėti, pasakoti, ką matė, girdėjo, ką jaučia, veikia.
- Deklamuoti eilėraščius, atkartoti pasakas, palydėti gestais ir mimika. Padėti žodyje atpažinti garsus (pirmas garsas- raidė). Kopijuoti raides, žodžius (savo vardą).
- Domėtis skaitymu, vartyti knygas, „skaityti“ . Domėtis įvairiomis rašymo priemonėmis, galimybe rašyti (piešiniuose pasirodo raidžių elementai, raidės).
- Pasakyti miesto, gatvės pavadinimus, savo vardą ir pavardę.
- Žinoti metų laikus, skirti jiems būdingus požymius.

- Tyrinėti medžiagų savybes : šlapinti, minkyti, plėšyti ir t.t..Atpažinti gamtoje dažniausiai matomus gyvūnus, paukščius, gėles ir kt.
- Pradėti skaičiuoti daiktus, dalinti juos po lygiai (po du, po tris ...). Vartoti kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras...), „daug“, „vienas“, „nė vieno“. Atskirti pagrindines geometrines figūras (trikampis, kvadratas, apskritimas).
- Dainuoti aiškaus ritmo dainas, šokti kelių judesių šokius (eiti rateliu, šokti poroje), klausantis muzikos improvizuoti.
- Kurti, piešti, konstruoti, lipdyti, savo darbus komentuoti („Čia važiuoja mašina, o ten kyla dūmai“).
- Žaidžiant atkurti matytų, išgyventų situacijų fragmentus, dialogus, reaguoti į kitų nuomonę.
- Noriai dalyvauja veiklose, rodo iniciatyvą vadovauti savo sugalvotam žaidimui, siekia savarankiškumo, laukia paskatinimo, padrąsinimo. Turime palaikyti vaikų sumanymus juos įgyvendinant, skatinti veikti savarankiškai, neskubėkite vaikui teikti pagalbos.
- Žaidimui naudoja aplinkoje esančius daiktus (kaladė- telefonas ir t.t.). Noriai dirba suaugusiojo darbus (eina apsipirkti, valo dulkes ir t.t.)
- Susidūręs su problema ieško sprendimo būdų, stebi savo veiksmų pasekmes, suvokia įveikęs sunkumus. Skatinkime vaikus nebijoti bandyti, klysti, o ieškoti išeities iš susidariusios problemines situacijos.
- Žaidimuose realybę paverčia nauja tikrove, daiktus naudoja pagal kitą paskirtį (kėdė- mašina, lankas- namas ir t.t.), persikūnyja į įvairius herojus, sugalvoja nebūtų personažų. Mėgsta improvizuoti (sumanęs tampa žirgu, gyvate ir kt.), imituoti judesius, mėgdžioti garsus.
- Pasako, ką nori išmokti („Noriu kirpti, pereiti kliūtis ir kt.“), prašo pagalbos.
- Įvardina, ką išmoko („Moku naują dainelę, šokinėti per kliūtį ir t.t.“). Žaidžia sudėtingesnio siužeto žaidimus, stebi, kaip žaidžia kiti, bando pakartoti.

Ugdymas turi atsižvelgti į vaiko amžių ir gebėjimus. Sudarykime galimybes pačiam vaikui susikurti, keisti, pertvarkyti aplinką, kupiną žaislų, nuotykių, atradimų. Kurkime situacijas, kurios skatintų vaikus spręsti problemas, tyrinėti ir kritiškai mąstyti. Sudarykime galimybes patiems vaikams ieškoti informacijos, žaisti su šiuolaikinio vaiko poreikius atitinkančiais žaislais.

Parengta pagal ŠMM Ikinimokyklinio ugdymo metodines rekomendacijas, 2015m.“

